

Utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen. Genom de föreslagna ändringarna ska Polismyndigheten få utökade möjligheter att genomföra inspektioner på arbetsplatser för att kontrollera att arbetsgivare inte har anställda som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige. Arbetsplatsinspektionerna ska begränsas till branscher där Polismyndigheten har bedömt att det finns en särskild risk för sådana anställningar.

Regeringen föreslår vidare en höjning av den särskilda avgift som en arbetsgivare kan bli skyldig att betala om arbetsgivaren har en anställd som inte har rätt att vistas eller arbeta i Sverige.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018.

I betänkandet finns tre reservationer (SD, V).

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:176 Utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner.

Fyra yrkanden i följd motioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Arbetsplatsinspektioner	5
Reservationer	10
1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (SD).....	10
2. Regeringens lagförslag, punkt 1 (V).....	10
3. Åtgärder mot arbetsgivare, punkt 2 (V).....	11
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	12
Propositionen	12
Följdmotionerna	12
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:176 och avslår motionerna

2017/18:4047 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 1 och

2017/18:4062 av Paula Bieler m.fl. (SD).

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (V)

2. Åtgärder mot arbetsgivare

Riksdagen avslår motion

2017/18:4047 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkandena 2 och 3.

Reservation 3 (V)

Stockholm den 22 maj 2018

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Johan Forssell (M), Carina Ohlsson (S), Mikael Cederbratt (M), Phia Andersson (S), Jennie Åfeldt (SD), Lars-Arne Staxäng (M), Solveig Zander (C), Rickard Persson (MP), Tina Ghasemi (M), Kerstin Nilsson (S), Emma Carlsson Löfdahl (L), Aron Modig (KD), Teresa Carvalho (S), Mathias Tegnér (S), Christina Höj Larsen (V) och Paula Bieler (SD).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2017/18:176 Utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner och två motioner som väckts med anledning av propositionen.

Till grund för propositionen ligger departementspromemorian Arbetsplatsinspektioner och höjd särskild avgift (Ds 2017:16), som arbetats fram inom Justitiedepartementet. Promemorian har remissbehandlats.

Förslagen har samband med direktiv 2009/52/EG om minimistandarder för sanktioner och åtgärder mot arbetsgivare för tredjelandsmedborgare som vistas olagligt, kallat sanktionsdirektivet. Direktivet genomfördes i svensk rätt genom lagändringar som trädde i kraft den 1 augusti 2013.

Lagrådet har granskat lagförslagen. Regeringens förslag har i delar utformats i enlighet med Lagrådets synpunkter.

En redovisning av följdmotionerna och det riksdagsbeslut som föreslås i propositionen finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Arbetsplatsinspektioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i utlänningslagen. Ändringarna innebär dels att Polismyndigheten får utökade möjligheter att utföra arbetsplatsinspektioner, dels en höjning av den särskilda avgift som en arbetsgivare kan bli skyldig att betala.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att avslå förslaget till utökade möjligheter till inspektioner, begränsningar till risksektorer, ytterligare åtgärder mot arbetsgivare och om ersättning och skadestånd.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (V) och 3 (V).

Gällande ordning

Sverige deltar i det s.k. Schengensamarbetet inom EU/EES, som syftar till att underlätta den fria rörligheten. Personkontrollerna vid gränserna mellan Schengenstaterna har tagits bort medan gränskontrollerna vid områdets yttre gräns har stärkts. Av säkerhetsmässiga skäl finns en möjlighet för nationella myndigheter att genomföra inre utlänningskontroller, som innebär att en utlännings identitet och vistelserätt kontrolleras. Enligt 9 kap. 9 § utlänningslagen (2005:716), förkortad UtL, är en utlännings som vistas i Sverige skyldig att på begäran av en polisman överlämna pass eller andra handlingar som visar rätten att uppehålla sig i Sverige, s.k. inre utlänningskontroll. Inre utlänningskontroll får genomföras endast om det finns grundad anledning att anta att utlänningsen saknar rätt att uppehålla sig i Sverige eller om det annars finns särskild anledning till kontroll.

För att en utlännings ska få vistas i Sverige i över tre månader krävs i regel uppehållstillstånd, och för att få arbeta krävs i regel arbetstillstånd (2 kap. 5 och 7 §§ UtL). Att ha en utlännings anställd som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige är ett brott (20 kap. 5 § UtL). Innan en utlännings påbörjar en anställning är arbetsgivaren skyldig att kontrollera rätten till vistelse och arbete. Arbetsgivaren är också skyldig att under anställningstiden och tolv månader därefter behålla en kopia på kontrollhandlingarna. Av 7 kap. 1 b § utlänningsförordningen (2006:97) framgår att arbetsgivaren är skyldig att underrätta Skatteverket om anställningen. Att inte underrätta Skatteverket utgör ett brott (20 kap. 6 § UtL).

Den som har en utlännings anställd som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige ska betala en särskild avgift. Avgiftsskyldigheten gäller även för uppdragsgivare, eller uppdragsgivare i tidigare led, åt en arbetsgivare som har en utlännings anställd som saknar rätt att vistas i Sverige. Avgiften ska dock inte

betalas om en kopia har behållits av handlingen som visar att denna rätt kontrollerats och att Skatteverket underrättats om anställningen. Avgiften som ska betalas för varje anställd utlänning uppgår till hälften av det prisbasbelopp enligt socialförsäkringsbalken som gällde när överträdelsen upphörde. Om överträdelsen pågått längre tid än tre månader är avgiften ett helt prisbasbelopp. Avgiften får sättas ned om det finns särskilda skäl (20 kap. 12 och 12 a §§ UtL).

Polismyndigheten ansvarar för att regelbundet identifiera risksektorer, dvs. verksamhetssektorer där det är vanligt med anställning av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i Sverige, 19 § förordningen (2014:1102) med instruktion för Polismyndigheten. Identifieringen görs enligt sanktionsdirektivet, enligt vilket EU:s medlemsstater även ska säkerställa att det genomförs inspektioner för att kontrollera anställning av tredjelandsmedborgare med olaglig vistelse. Inspektionerna ska göras främst på grundval av identifierade risksektorer.

Om Polismyndigheten i sin löpande verksamhet finner skäl att anta att en arbetsgivare gör sig skyldig till brott genom att ha en utlänning anställd som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige ska myndigheten inleda en förundersökning. Därefter kan kontroll- och tvångsåtgärder tillämpas, t.ex. husrannsakan. Inom ramen för sådana åtgärder kan myndigheten inspektera en arbetsplats och utreda misstanken om brott. Polismyndigheten saknar däremot befogenhet att göra slumpmässiga arbetsplatsinspektioner för att kontrollera anställning av personer. En arbetsplatsinspektion kan således genomföras endast efter ett tips eller information som utgör tillräcklig grund för att utföra en inre utlänningskontroll och vid behov en husrannsakan (jfr 20 § polislagen [1984:387] och rättegångsbalken). Polismyndigheten hjälper dock andra myndigheter, t.ex. Skatteverket och Arbetsmiljöverket, att göra inspektioner. Syftet med de kontrollerna är då ett annat än att undersöka anställning av personer som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige, t.ex. kontroll av kassaregister.

En anställd utlänning som saknar rätt att vistas i Sverige har rätt till lön eller annan ersättning för utfört arbete när hans eller hennes arbetsgivare inte har vidtagit kontrollåtgärder. Om arbetsgivaren är underentreprenör och inte kan ersätta utlännen ansvarar uppdragsgivaren och uppdragsgivare i tidigare led solidariskt med varandra för lön och annan ersättning. Bestämmelserna finns i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige.

Propositionen

Arbetsplatsinspektioner

Regeringen anger i propositionen att många på den svenska arbetsmarknaden saknar rätt att vistas eller arbeta här. Dessa personer riskerar att falla utanför de skyddsnät som finns i fråga om t.ex. arbets- och anställningsvillkor. Det

finns risk att personerna utnyttjas av oseriösa arbetsgivare, och en annan konsekvens är osund konkurrens på arbetsmarknaden och mellan företag. Det förekommer också att arbetsgivare inte fullgör kontroll- och underrättelseskyligheten, som syftar till att motverka utnyttjande. Polismyndigheten genomför enligt regeringen väsentligt färre arbetsplatsinspektioner än motsvarande kontrollbesök av andra myndigheter. Regeringens syfte med att ge Polismyndigheten utökade möjligheter att genomföra arbetsplatsinspektioner är att förebygga och motverka att arbetsgivare anställer personer som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige.

Möjligheten till arbetsplatsinspektioner ska vara begränsad till risksektorer. Enligt regeringen är det naturligt att en tillsynsmyndighet riktar insatser och inspektioner mot vissa geografiska områden eller branscher, t.ex. för att störst effekt då kan förväntas. Den kontrollerande myndigheten bör avgöra vilka sektorer som bör inspekteras. Polismyndigheten identifierar i dag verksamhetssektorer där det är vanligt med anställning av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i Sverige. Dessa verksamhetssektorer omfattar inte sådana där det är vanligt med anställning av personer som har rätt att vistas här men som saknar arbetstillstånd. Regeringen anser att det dock kan antas röra sig om samma sektorer. Identifieringen ska ske regelbundet och förändras över tid. Polismyndigheten ansvarar för inspektioner enligt sanktionsdirektivet och bör också ansvara för inspektioner som genomförs utan misstanke om oegentligheter.

Den s.k. ändamålsprincipen gäller för tvångsmedel, vilket innebär att Polismyndigheten inte får genomföra en arbetsplatsinspektion i annat syfte än det som avses med arbetsplatsinspektioner. Om det vid en inspektion skulle uppkomma en misstanke om brott som hör under allmänt åtal har dock Polismyndigheten skyldighet att inleda en förundersökning, och myndigheten har då de befogenheter som följer av att en förundersökning inleds. Proportionalitetsprincipen ska följas, vilket innebär att den som beslutar om en åtgärd i varje enskilt fall prövar om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den enskilde. Ingreppandets art och varaktighet måste stå i rimlig proportion till det önskade målet. Ju närmare verksamheten är kopplad till arbetsgivarens eller någon annans bostad eller personliga förhållanden, desto starkare skäl krävs för att genomföra en inspektion. Om det finns skäl att misstänka att handlingar som arbetsgivaren tillhandahåller rör andra personer än de som är anställda eller att handlingarna är förfälskade finns det anledning för Polismyndigheten att fördjupa kontrollen. Om Polismyndigheten har skäl att besluta om inre utlänningskontroll är den som omfattas av kontrollen skyldig att överlämna pass eller andra handlingar som visar rätten att uppehålla sig i Sverige. Regeringen anser att en bestämmelse för tydlighets skull bör tas in i lagtexten om att arbetsplatsinspektioner ska genomföras så att de innebär så liten olägenhet som möjligt för den som kontrolleras.

Särskild avgift

Regeringen anger att syftet med att kriminalisera anställning av personer utan rätt att vistas eller arbeta i Sverige och med den särskilda avgiften för den som har sådana personer anställda bl.a. är att upprätthålla den reglerade invandringen och förhindra att personer utnyttjas av oseriösa arbetsgivare. Enligt regeringen avhåller nuvarande lagstiftning inte i tillräcklig utsträckning arbetsgivare från anställningar i strid med utlänningslagen och det finns skäl för att höja den särskilda avgiften, från ett halvt till ett prisbasbelopp. För överträdelser som pågått under längre tid än tre månader ska avgiften höjas från ett till två prisbasbelopp. Samma höjningar ska göras av den särskilda avgiften för den som är uppdragsgivare, eller uppdragsgivare i tidigare led, i ett entreprenadförhållande där en underentreprenör har en utlänning anställd som inte har rätt att vistas i Sverige.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:4062 av Paula Bieler m.fl. (SD) begärs att riksdagen antar förslaget till lag om ändring i utlänningslagen med den ändringen att 9 kap. 14 § andra stycket utgår. Enligt motionärerna innebär regeringens förslag en branschmässig begränsning av möjligheten att utföra arbetsplatsinspektioner. Detta ger oseriösa arbetsgivare möjlighet att byta bransch, och Polismyndigheten måste avvakta med sina inspektioner tills branscher valts ut. Polismyndigheten bör kunna allokera resurserna utan förhandsbeslut om branschidentifiering.

I kommittémotion 2017/18:4047 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) begärs i yrkande 1 avslag på regeringens förslag om att ge Polismyndigheten utökade möjligheter att genomföra arbetsplatsinspektioner. Enligt motionärerna kommer polisen i samband med dessa inspektioner att kunna genomföra inre utlänningskontroller för att upptäcka, omhänderta och utvisa personer utan rätt att vistas i landet. Endast de arbetsgivare som anställer och utnyttjar dessa personer bör vara föremål för Polismyndighetens åtgärder. Förslaget riskerar att leda till profilering, och personer med utländsk bakgrund riskerar att kränkas, diskrimineras och trakasseras, oavsett legal status. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag till ytterligare åtgärder gentemot de arbetsgivare som anställer och utnyttjar s.k. papperslösa. I yrkande 3 begär motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag om att papperslösa som försörjer sig genom att arbeta ska kunna kräva ersättning för utebliven lön och skadestånd för kränkande behandling.

Utskottets ställningstagande

Det förekommer att personer som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige utnyttjas av oseriösa arbetsgivare, och när så sker hamnar dessa personer utanför de skyddsnet som finns för anställda och som omfattar t.ex. arbets- och

anställningsvillkor. Det är utskottets uppfattning att människor som arbetar i Sverige inte ska leva under sådana förhållanden. Utöver nackdelarna för den enskilde att arbeta i Sverige utan tillstånd kan en acceptans för en sådan ordning leda till en uppluckring av den reglerade invandringen. En annan konsekvens är att det skapas en osund konkurrens på arbetsmarknaden och mellan företag. Enligt utskottets mening har den enskilde själv också en skyldighet att lämna Sverige när ett slutligt beslut om avvisning eller utvisning har fattats eller rätt till vistelse saknas av någon annan anledning.

Mot denna bakgrund ser utskottet positivt på regeringens förslag om utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner. En arbetsplatsinspektion kan dock regelmässigt förväntas medföra intrång i olika grad i arbetsgivarens verksamhet. Utskottet delar av den anledningen regeringens uppfattning att inspektionerna ska få genomföras endast inom verksamhetssektorer som har identifierats som risksektorer och att det av lagtexten uttryckligen ska framgå att inspektionerna ska genomföras på ett sådant sätt att arbetsgivarens verksamhet inte hindras i onödan.

Inre utlänningskontroller syftar till att kontrollera utlänningsrätt att vistas i Sverige. Kontrollerna får utföras endast om det finns grundad anledning att anta att en utlännings saknar rätt att uppehålla sig här i landet eller om det annars finns särskild anledning till kontroll. Enbart det förhållandet att en person har ett utseende som uppfattas som utländskt ger inte tillräcklig anledning till en inre utlänningskontroll (prop. 1988/89:86 s. 173). Det är Polismyndigheten som har huvudansvaret för de inre utlänningskontrollerna.

Om det i samband med att Polismyndigheten genomför en arbetsplatsinspektion uppkommer en särskild eller grundad anledning att genomföra en inre utlänningskontroll är det enligt utskottet naturligt att en sådan utförs, i enlighet med det regelverk som gäller. Utskottet ser inte skäl att begränsa möjligheterna att utföra inre utlänningskontroller i samband med arbetsplatsinspektioner.

Regeringen föreslår även en höjning av den särskilda avgift som arbetsgivare med anställda som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige kan bli skyldiga att betala. En höjning av avgiften från ett halvt till ett prisbasbelopp för varje anställd föreslås, och vid överträdelser som pågått under längre tid än tre månader föreslås en höjning från ett till två prisbasbelopp. Utskottet anser att förslaget kan bidra till att motverka att arbetsgivare anställer personer som inte har rätt att vistas eller arbeta i Sverige. Utskottet, som i sammanhanget kan konstatera att det är straffbelagt att ha en utlännings anställd som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige, ser inte skäl att föreslå att ytterligare åtgärder mot arbetsgivare bör övervägas. Vidare kan utskottet konstatera att en person som har arbetat i Sverige utan rätt att vistas här har rätt till ersättning enligt lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlännings som inte har rätt att vistas i Sverige.

Utskottet anser att regeringens förslag är väl avvägda och tillstyrker därför propositionen och avstyrker motionerna 2017/18:4062 (SD) och 2017/18:4047 (V) yrkandena 1–3.

Reservationer

1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (SD)

av Jennie Åfeldt (SD) och Paula Bieler (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) i de delar det avser 9 kap. 14 § andra stycket och antar lagförslaget i övrigt.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4062 av Paula Bieler m.fl. (SD),

bifaller delvis proposition 2017/18:176 och avslår motion

2017/18:4047 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringens ambition att utöka möjligheterna till arbetsplatsinspektioner är ett steg i rätt riktning för att lösa problemet med dels utlänningar som vistas eller arbetar utan tillstånd i Sverige, dels de arbetsgivare som utnyttjar dessa personer. Förslagets begränsning till risksektorer ger dock oseriösa arbetsgivare en möjlighet att byta bransch. Begränsningen riskerar dessutom att fördröja inspektioner eftersom Polismyndigheten kan behöva avvakta tills risksektorer har identifierats. Polisen bör kunna allokera sina resurser utan förhandsbeslut. Mellansteget med identifiering av risksektorer bör därför utgå.

2. Regeringens lagförslag, punkt 1 (V)

av Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) i de delar det avser 9 kap. 14–16 §§ och antar lagförslaget i övrigt.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4047 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 1,

bifaller delvis proposition 2017/18:176 och avslår motion

2017/18:4062 av Paula Bieler m.fl. (SD).

Ställningstagande

Genom regeringens förslag får Polismyndigheten utökade möjligheter att utföra inre utlänningskontroller i samband med arbetsplatsinspektioner, detta i syfte att upptäcka, omhänderta och utvisa personer som saknar rätt att vistas i Sverige. Endast de arbetsgivare som anställer och utnyttjar dessa personer bör vara föremål för Polismyndighetens åtgärder, inte de personer som utnyttjas. Förslaget riskerar att leda till profilering, och personer med utländsk bakgrund riskerar att kränkas, diskrimineras och trakasseras, oavsett legal status. Riksdagen bör avslå regeringens förslag om att ge Polismyndigheten utökade möjligheter att genomföra arbetsplatsinspektioner.

3. Åtgärder mot arbetsgivare, punkt 2 (V)

av Christina Høj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:4047 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

I propositionen föreslås en höjning av den särskilda avgiften för arbetsgivare som har anställda som saknar rätt att vistas i Sverige. Det nuvarande beloppet är för lågt och det finns skäl att höja det. Regeringen bör dock överväga ytterligare lagstiftningsåtgärder riktade mot arbetsgivare som utnyttjar personer utan rätt att vistas i Sverige. Regeringen bör återkomma med förslag om bl.a. en skyldighet för arbetsgivare att betala ersättning för utebliven lön och skadestånd för kränkande behandling.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:176 Utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Följdmotionerna

2017/18:4047 av Christina Höj Larsen m.fl. (V):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag om att ge Polismyndigheten utökade möjligheter att genomföra inspektioner på arbetsplatser för att kontrollera att arbetsgivare inte har anställda som saknar rätt att vistas i eller arbeta i Sverige (avsnitt 5 i propositionen).
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till ytterligare åtgärder gentemot de arbetsgivare som anställer och utnyttjar papperslösa, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag om att papperslösa som försörjer sig genom att arbeta ska kunna kräva ersättning för utebliven lön och skadestånd för kränkande behandling och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:4062 av Paula Bieler m.fl. (SD):

Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) med den ändringen att 9 kap. 14 § andra stycket utgår.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om utlänningslagen (2005:716)
dels att 20 kap. 12 och 12 a §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas tre nya paragrafer, 9 kap. 14–16 §§, och närmast
före 9 kap. 14 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.***Inspektioner på arbetsplatser******14 §***

Polismyndigheten får genomföra en inspektion för att kontrollera om en arbetsgivare har en utlänning anställd som

– inte har rätt att vistas i Sverige, eller

– har rätt att vistas här men saknar föreskrivet arbetstillstånd.

Inspektioner får endast genomföras inom verksamhetssektorer som är identifierade som risksektorer i enlighet med artikel 14 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/52/EG av den 18 juni 2009 om minimistandarder för sanktioner och åtgärder mot arbetsgivare för tredjelandsmedborgare som vistas olagligt, i den ursprungliga lydelsen.

15 §

En inspektion får genomföras på arbetsplatser och i lokaler där arbetsgivaren bedriver näringsverksamhet och utan att arbetsgivaren underrättas om den i förväg.

Inspektionen ska genomföras på ett sådant sätt att verksamheten inte hindras i onödan.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/52/EG av den 18 juni 2009 om minimistandarder för sanktioner och åtgärder mot arbetsgivare för tredjelandsmedborgare som vistas olagligt, i den ursprungliga lydelsen.

16 §

En arbetsgivare är skyldig att lämna tillträde till de arbetsplatser och lokaler där näringsverksamheten bedrivs samt tillhandahålla de handlingar och lämna de övriga upplysningar som behövs för kontrollen.

20 kap.12 §²

En fysisk eller juridisk person som har en utlänning anställd ska, oavsett om ansvar krävs ut enligt 5 §, betala en särskild avgift, om utlänningen

1. inte har rätt att vistas i Sverige, eller
2. har rätt att vistas här men saknar föreskrivet arbetstillstånd.

Särskild avgift enligt första stycket 1 ska inte betalas av den som har

1. kontrollerat utlänningens rätt att vistas i Sverige,
2. behållit en kopia av eller ett utdrag ur den eller de handlingar som visar att utlänningen har rätt att vistas här, och
3. underrättat den behöriga myndigheten, som anges i en förordning som har utfärdats med stöd av denna lag, om anställningen.

För varje utlänning är avgiften *hälften av* det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som gällde när överträdelsen upphörde. Om överträdelsen har pågått under en längre tid än tre månader, är avgiften för varje utlänning i stället *hela prisbasbeloppet*. Avgiften får sättas ned helt eller delvis, om särskilda skäl talar för det. Avgiften tillfaller staten.

För varje utlänning är avgiften det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som gällde när överträdelsen upphörde. Om överträdelsen har pågått under en längre tid än tre månader, är avgiften för varje utlänning i stället *två prisbasbelopp*. Avgiften får sättas ned helt eller delvis, om särskilda skäl talar för det. Avgiften tillfaller staten.

12 a §³

En fysisk eller juridisk person som är uppdragsgivare, eller uppdragsgivare i tidigare led, åt en arbetsgivare som har en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige anställd, ska betala en särskild avgift om

1. uppdragsgivaren, eller en uppdragsgivare i tidigare led, har anlitat arbetsgivaren som underentreprenör för att genomföra ett avtal om entreprenad eller underentreprenad,
2. utlänningen arbetar inom underentreprenaden, och
3. uppdragsgivaren, eller uppdragsgivaren i tidigare led, inte är beställare i huvudentreprenadavtalet.

En uppdragsgivare som har vidtagit rimliga kontrollåtgärder och som inte inser eller har skälig anledning att anta att arbetsgivaren hade en eller

² Senaste lydelse 2013:646.

³ Senaste lydelse 2013:646.

flera utlänningar anställda som saknade rätt att vistas i Sverige, ska inte betala den särskilda avgiften.

En uppdragsgivare i tidigare led ska betala den särskilda avgiften endast om uppdragsgivaren inser eller har skälig anledning att anta att arbetsgivaren hade en eller flera utlänningar anställda som saknade rätt att vistas här och som arbetade inom underentreprenaden.

För varje utlänning är avgiften *hälften* av det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som gällde när överträdelsen upphörde. Om överträdelsen har pågått under en längre tid än tre månader, är avgiften för varje utlänning i stället *hela prisbasbeloppet*. Avgiften får sättas ned helt eller delvis, om särskilda skäl talar för det. Avgiften tillfaller staten.

För varje utlänning är avgiften det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som gällde när överträdelsen upphörde. Om överträdelsen har pågått under en längre tid än tre månader, är avgiften för varje utlänning i stället *två prisbasbelopp*. Avgiften får sättas ned helt eller delvis, om särskilda skäl talar för det. Avgiften tillfaller staten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.
 2. Äldre föreskrifter gäller för överträdelser som har ägt rum före ikraftträdandet.